

Moduláris könyvtári rendszer elektronikus dokumentumgyűjtemények kezeléséhez: az eleMEK projekt

Drótos László <mekdl@iif.hu> - Perlaki Attila <perlaki@chello.hu>
Országos Széchényi Könyvtár, Magyar Elektronikus Könyvtár Osztály

Networkshop, Győr, 2004. április

Az elmúlt években Magyarországon is - nagyrészt állami támogatással és a közgyűjteményekben - beindultak különböző digitalizálási projektek, melyek célja a kulturális és tudományos örökség "átmentése" a számítógépes információs rendszerek korába. A korábbi, hagyományos információhordozókon megjelent dokumentumok *digitalizálása* mellett egy másik folyamat is zajlik párhuzamosan: a már eleve számítógépen készített írások, melyek *elektronikus publikálása* - egyre több kutatóintézet és oktatási intézmény teszi közzé a kiadványait az Interneten, kisebb-nagyobb archívumok formájában. Az online hozzáférést kínáló hazai dokumentumgyűjtemények - néhány kivételtől eltekintve - egyszer HTML-oldalakként állnak, adatbázistámogatás és összetettebb keresési lehetőségek nélkül, gyakran pedig egyszerűen mindenféle kísérő (meta)adat nélkül. A kivételek részben valamilyen könyvtári szoftvert használnak, amelyek eredetileg nyomtatott kiadványok leírására készültek és igen drágák, részben pedig valamilyen saját fejlesztésű keretprogramot, melyek nem kompatibilisek az időközben kikristályosodott nemzetközi szabványokkal, így nem alkalmasak például az IHM által meghirdetett Nemzeti Digitális Adattárral való együttműködésre, az egyedi gyűjtemények közös lekérdezésére.

A Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) 1994 óta élen jár hazánkban a digitális dokumentumok kezelésében és szolgáltatásában. 1995 óta a Nemzeti Információs Infrastruktúra Program, 1999-től pedig az Országos Széchényi Könyvtár keretében folyik a fejlesztése, és ezeknek a támogatásoknak köszönhetően 2001 és 2003 között elkészült egy minden tekintetben korszerűnek mondható, a nemzetközi könyvtári és internetes szabványokhoz és szokásokhoz igazodó, több technikai újdonságot elsőként honosító új keretrendszer: a MEK 2.0-s verziója, mely a <http://mek.oszk.hu> címen működik és az egyik leglátogatottabb hazai tartalomszolgáltatás az Interneten. (Erről a fejlesztésről a <http://mek.oszk.hu/egyeselet/diglibnap/drotos.htm> oldalon lehet részletesen olvasni.)

A több mint két éves munka során összegyűlt rengeteg tapasztalatot szeretnénk volna közkinccsé tenni, így merült fel egy - a MEK "maximalista" igényeihez képest - egyszerűbb, rugalmasan konfigurálható, platform-független, moduláris keretrendszer kifejlesztésének ötlete. Az "eleMEK" projekt 2003 végén indult és megvalósítását az IHM és az NIIF támogatja. Az 1.0-ás verzió 2004 első felében készül el, melyet terveink szerint 2004 végére követ egy továbbfejlesztett 2.0-ás változat. Az eleMEK GNU licenz alatt terjesztett szabad szoftver lesz, amit non-profit célokra bármely hazai és határon túli magyar intézmény felhasználhat. A rendszer

tervezett szolgáltatásai a következők:

- elektronikus dokumentumok metaadatainak rögzítése és visszakeresése, valamint importálása és exportálása szabványos adatcsere formátumok szerint;
- közös lekérdezéssel biztosítása OAI protokoll alapján, lehetővé téve ezáltal az egyes archívumok együttes keresését;
- teljes szöveg- és XML-alapú strukturált keresés az archívumban található szöveges dokumentumokban;
- karbantartó és rendszergazdai funkciók (konfigurálás, statisztikák, mentések, hibakeresés, linkellenőrzés stb.)

Az eleMEK nem tartalmaz majd saját felhasználói felületet az archívum szolgáltatásához. Ezt minden alkalmazó maga alakíthatja ki a saját igényeinek megfelelően vagy beépítheti az eleMEK szolgáltatásait a már meglévő kezelőfelületébe.

Az 1.0-ás eleMEK verzió a következő modulokból áll:

0. modul: Konfigurálás (file-struktúra, rendszerbeállítások, kötött listák, formátumok, stb.)

1. modul: Adatkezelés (adatbevitel és -módosítás, adattárolás XML formátumban)

2. modul: Adatcsere (XML import, és DC-, cédula-, címkés-, USMARC/HUNMARC export)

3. modul: Keresés (gyorskeresés, olvasói és könyvtárosi katalógus)

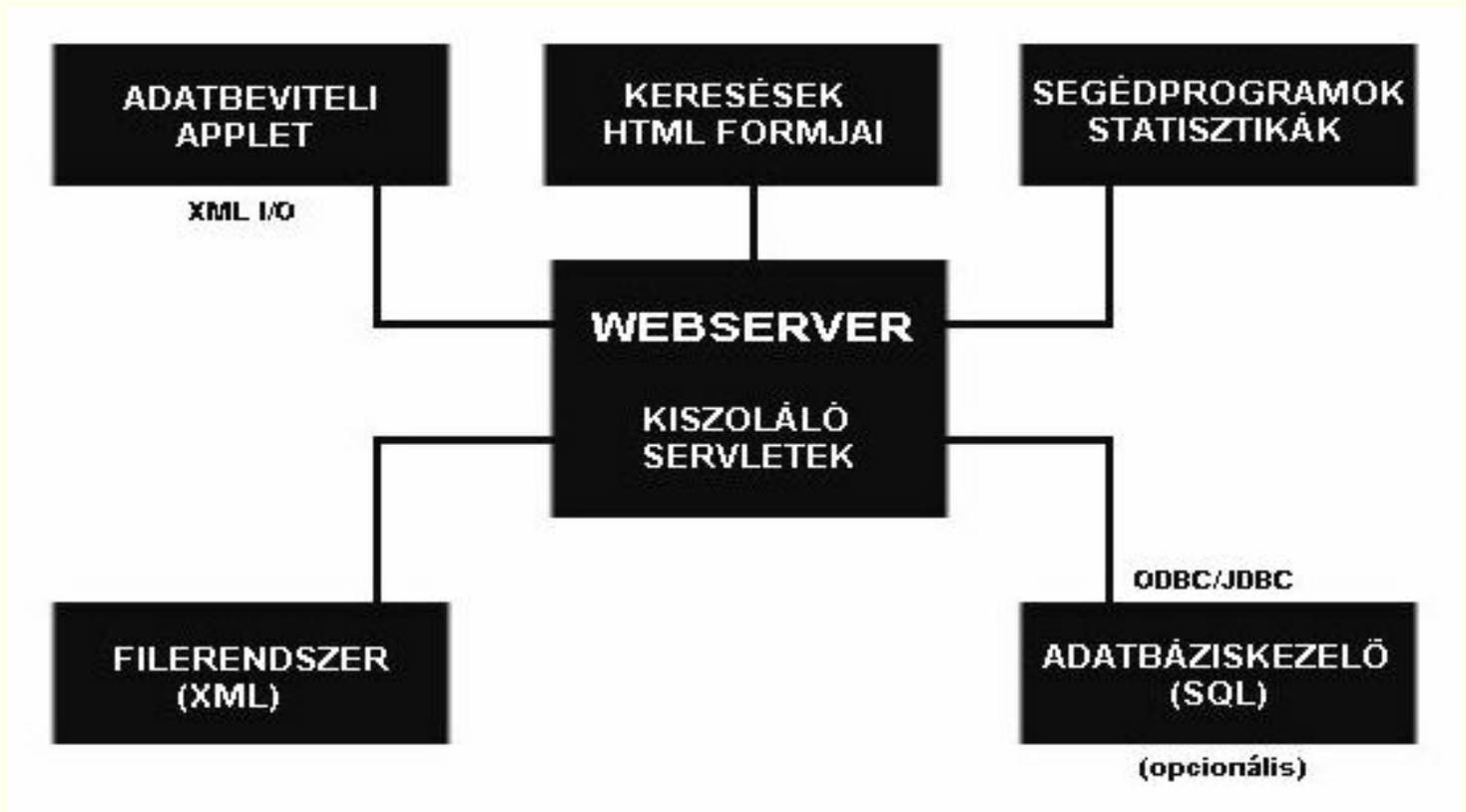
4. modul: Statisztika (kimutatások a gyűjtemény összetételéről)

Az egyes modulokhoz egy rendszerdokumentáció tartozik, az adatbeviteli modulhoz pedig egy kitöltési utasítás, amely az adatmezők helyes kitöltését magyarázza el.

Rendszerekvetelmények:

- Java JRE 1.4 (vagy magasabb verzió)
- Apache TomCat 4.0 (vagy ezzel kompatibilis web-server)
- PostgreSQL (opcionális)

Az 1.0 verzió moduljai:

Be- és kimeneti adatcsere formátumok:

